

Hédi Fried är död

Blev 98 år

Den svenska författaren och psykologen Hédi Fried som överlevde Förintelsen har gått bort. Det bekräftar familjen för DN.

– Det är en unik röst i den svenska offentligheten som nu tystnat, säger DN:s chefredaktör Peter Wolodarski.

Hédi Fried på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm med anledning av att det var 70 år sedan Fredsdagen i Europa. Seminariet hade temat "Vägen till Förintelsen".

Foto: Frankie Fouganthin / Wikimedia Commons, cc.

Vem var Hédi Fried

Hon föddes som Hédi Szmuk den 15 juni i Rumänien för 98 år sedan. Hon var av judisk börd. Staden Sighet hon föddes i hade före första världskriget tillhört Ungern, men under andra världskriget blev det landområdet staden låg i åter ungerskt och när Hitlertyskland ockuperade Ungern inrättades, i slutet av april 1944, ett getto i staden. Där samlade nazisterna ihop runt 14 000 människor, däribland Hédi och hennes anhöriga. En månad senare transporterades alla till det beryktade lägret i Auschwitz, ett av många läger där Hitler och nazisterna systematiskt dödade de internerade i syfte att helt utrota alla av judisk börd, men också andra grupper av människor som inte ansågs värdiga att få finnas till. Vi har fått veta att ungefär sex miljoner människor blev dödade på detta sätt.

Hédi och hennes yngre syster Livia tillhörde dock dem som överlevde det ökända lägret. Efter att ha tillbringat en tid i lägret Bergen-Belsen blev de, den 15 april 1945, befriade av brittiska trupper. Hédi kom till Sverige med en av de så kallade Vita Bussarna i Röda

Korsets regi. Här skapade hon sig ett nytt liv. Hédi var en skrivande människa allt sedan barndomen och skrivandet hjälpte henne att bearbeta de hemskheter hon fick uppleva under kriget. I Sverige utbildade hon sig till psykolog. Vid sidan om arbetet informerade hon om sin tid i förintelselägren och verkade mot rasism.

Hennes gärning är så viktig. Det är 77 år sedan andra världskriget slutade och fakta om det är redan på gång att förvanskas av mindre vetande människor.

Sedan tidigt 90-tal har Hédi Fried föreläst flitigt om demokratifrågor och Förintelsen och dessutom skrivit flera böcker. Hon har fått många utmärkelser för sin livsgärning. Nu är hon borta. En av de sista överlevarna efter andra världskrigets mest fasansfulla tilltag av en maktfullkomlig dåre som lyckades få ett helt folk med sig.

Nu lever vi med en annan maktfullkomlig dåre, som har lika ondskefulla avsikter och samma utrotnings-tankar, nu riktade mot landet Ukraina.